

Vad du säger och hur du bemöter elever kan göra skillnad. Vi har alla uppfattningar, föreställningar och personliga/kulturella åsikter som vi medvetet och omedvetet förmedlar till våra elever. Dessa kan ofta stämma överens med de mänskliga rättigheterna och vad skolans styrdokument ålägger dig att förmedla i din undervisning. Exempelvis uppfattningen att kvinnor och män ska ha samma rättigheter eller att barn har rätt till ökat ansvar med stigande ålder. En del av våra personliga åsikter kan däremot vara problematiska att förmedla i rollen som pedagog. Att säga "Föräldrar har ALLTID rätt att läsa sina barns sms" är inte förenligt med ett barnrättsperspektiv. Barn har enligt barnkonventionen "rätt till privatliv". Att uttrycka att "tjejer är lugnare än killar" är generaliserande och dessutom problematiskt med tanke på att det i skolans uppdrag ingår att motverka stereotypa föreställningar om kön.

Den här övningen kan hjälpa oss att bli uppmärksamma på vad vi faktiskt förmedlar i mötet med barn och ungdomar och hur vi kan stötta varandra som kollegor. Det pedagoger säger ofta fungerar normerande och problematiska (eller rent felaktiga) uttalanden kan bidra till osynliggörande, exkludering och att reproducera stereotypa bilder och fördomar. Vi har alltså stor makt och möjlighet att göra skillnad!

Mål: Att främja diskussion och medvetenhet om vad som kan vara problematiskt att uttrycka i den professionella rollen samt förtroende att kunna uppmärksamma varandra.

*Tips! Gör gärna övningen
Normer på en skala innan
denna övning. Den syftar
till att utforska hur du
själv förhåller dig till olika
normer.*

Instruktion:

1. Börja med att lägga ut tre papper i en rad. På det första skriver du "Problematiskt", på det andra skriver du "Kan vara problematiskt" och på det tredje "Inte problematiskt". På vilka sätt utmanar ni normer idag. Alla frågor är inte applicerbara på alla undervisningsämnen och verksamheter och det kan hända att ni har mer erfarenhet kring vissa områden än andra.

Problematiskt

*Kan vara
problematiskt*

*Inte
problematiskt*

2. Skriv ut meningarna nedan och klipp ut dem. Dela in er i mindre diskussionsgrupper och dela upp meningarna mellan grupperna. Föreställ er meningarna som uttalanden från pedagoger i en undervisningsmiljö. Diskutera meningarna i grupperna och placera dem på lapparna "Problematiskt", "Kan vara problematiskt" och "Icke problematiskt". Tänk på att diskussionen inte bör utgå från deltagarnas personliga åsikter om vad som är okej eller korrekt utan vad som kan vara problematiskt med utgångspunkt i skolans styrdokument och de mänskliga rättigheterna. Använd frågorna nedan som diskussionsstöd.

Diskutera utifrån följande frågor:

- Vilka av meningarna kan vara problematiska att uttrycka inför sina elever? På vilket sätt?
- Vilka av meningarna bidrar till osynliggörande och exkludering?
- Vilka av meningarna reproducerar stereotypa bilder och föreställningar?
- Vilka av meningarna är utifrån de Mänskliga Rättigheterna och/eller skolans styrdokument problematiska?

Fortsätt diskutera:

- Finns det några av meningarna som kan vara problematiska i vissa sammanhang men inte i andra?
- Hur kan vi stötta varandra i att uppmärksamma och hantera problematiska uttalanden?
- Finns det situationer när det är extra viktigt att vara uppmärksamma på vad vi förmedlar till barn och unga?

- Är vi mer uppmärksamma på vad vi säger inför våra elever än vad vi säger till våra kollegor?
- Hur pratar vi om våra elever med våra kollegor? Händer det att vi reproducerar stereotyper eller placerar in elever i fack på ett generaliserande sätt?
- Hur kan vi skapa en diskussion med våra elever om vad vi förmedlar när vi uttrycker oss på olika sätt?

Att tänka på:

- Det kan väckas frågor i gruppen om vad som kan räknas som direkt tjänstefel att säga som pedagog. Konsultera med chefer eller andra ansvariga och se över verksamhetens värdegrund vid behov.
- I sådana här diskussioner kommer det ofta upp osäkerhet kring vad som kan vara rätt eller fel att säga inför sina elever. Det kan också hända att deltagare hamnar i försvarsställning angående vad en får uttrycka i den professionella rollen. Försök att skapa ett öppet samtalsklimat och betona att det handlar om att sträva efter ett nyfiket och kritiskt förhållningssätt, att hjälpa och stötta sina kollegor och omfamna de "misstag" vi upptäcker för att dra lärdomar inför framtiden.

Grupp 1

Skriv ut och klipp ut situationerna

Föräldrar har rätt att bestämma allt som en ungdom får göra eller inte göra.

Alla som flyttar till Sverige måste lära sig svenska.

Två killar som är tillsammans ska inte hålla hand offentligt, de riskerar att utsättas för våld.

Det går inte att vara kär i två personer samtidigt.

Religion är en viktig del av livet för många personer.

Alla ungdomar blir kär i någon så småningom.

Grupp 2

Slöjor är kvinnoförtryck.

En familj består av mamma, pappa och barn.

En tjej bör inte gå hem ensam på kvällen eftersom hon riskerar att bli våldtagen.

Killar är bråkigare än tjejer.

Det finns många stereotypa bilder av män och kvinnor i porren.

Ungdomar spenderar för mycket tid på internet.

Grupp 3

Alla vill ha barn någon gång i livet.

Hedersrelaterat våld beror på religion.

Ett barn behöver sin pappa.

Många föräldrar respekterar inte sina barns privatliv för att de är oroliga för dem.

Ni ungdomar vet inte vad ni vill.

Alla kan köpa med sig en frukt till utflykten imorgon.

Grupp 4

Det finns färre homosexuella i vissa kulturer.

Ett kärleksförhållande där tre personer ingår är ett tecken på någon form av destruktivt beteende.

Om föräldrarna inte vill att deras barn har en pojkvän/flickvän när de är under 18 år bör barnet respektera det.

Det är inte bra att få barn innan man tagit studenten.

Ni får inte kalla varandra för bög.

Barn till ensamstående föräldrar är mer utsatta.

Grupp 5

Alla killar är potentiella våldtäktsmän.

Många barn upplever att familjens ekonomiska situation påverkar deras skolarbete.

Han vet inte hur han ska bete sig eftersom han kommer från en annan kultur.

Tjejer tänker inte lika mycket på sex som killar gör.

Alla i Sverige har samma möjligheter.

Föräldrar har rätt att kräva av sin 16-åring att komma hem direkt efter skolan

varje dag utan att få träffa kompisar.

Grupp 6

Det är vanligt att ungdomar är osäkra på sin sexualitet men i slutändan visar det sig att de flesta av dem är heterosexuella.

Man måste anpassa sig till den svenska kulturen när man kommer till Sverige.

Det är ofta svårt att veta vad en vill i livet.

Det blir ofta problem när ungdomar träffar en pojkvän eller flickvän via internet.

Ungdomar är inte mogna för kärleksrelationer.

I vissa kulturer ligger ett hett temperament i blodet.
